

Definisanje anti-reformista, redefinisiranje reformista

Ko je u Srbiji, na kraju krajeva, najviše na gubitku zbog nametnute konfrontacije sa međunarodnom zajednicom? Na čiju je štetu besmislena i oštra retorika koja guši politički život u Srbiji, sa mnoštvom izjava kao što su „ako nam uzmu Kosovo i Metohiju, prekinućemo pregovore o pridruživanju EU” ili „NATO stvara svoju državu na Kosovu i Metohiji” ?!

Kome će, osim nereformskim snagama u Srbiji i njihovom neiskrenom trenutnom savezniku, odgovarati eventualne podele u Evropi, oko Kosova? Nesmotreno igranje Srbije, sa opasnim scenarijem, ulazi u završnu fazu. Nedavna izjava Premijera Koštunice da „onaj kome je naneta šteta, mora da štetu i uzvрати” jasno definiše plan akcije u narednom periodu. Takva računica, međutim, pruža izvesnost da će u takvom takmičenju Srbija zasigurno ispasti najveći gubitnik. Događanja iz devedesetih godina, kao da su izbleдела iz sećanja onih na političkom vrhu koji su raspoloženi za ulaženje u još jedan krug ludila. Zvaničnici iz državnog vrha kao da se međusobno utrkuju u davanju izjava koje suštinski protivreče glavnim razvojnim interesima Srbije. Šta više, oni čak i ne oklevaju da njima dodatno opterete i ovako polarizovanu atmosferu. Svež primer za to svakako predstavlja i pokretanje polu-zvanične anti-NATO kampanje, u septembru 2007. godine, tokom koje su, između ostalog, poslanici vladajuće Demokratske partije Srbije (DSS) pozivali na donošenje parlamentarne rezolucije kojom bi se Srbija odrekla članstva u NATO, dok je istovremeno ministar spoljnih poslova Srbije, Vuk Jeremić, u sedištu NATO, zvanično predstavljao „Prezentacioni dokument” o ciljevima Srbije u Partnerstvu za mir.

Stvaranje takve hysterije očigledno je bilo inspirisano uskostranačkim interesima, podstaknutim mogućnošću predsedničkih izbora, jer niti je NATO ključni akter u određivanju budućeg statusa Kosova i Metohije, niti će članstvo Srbije u NATO uskoro biti na dnevnom redu. Bez dovođenja u pitanje nesumnjivo iskrenog animoziteta DSS prema NATO, može se sa velikom sigurnošću oceniti da je ova „anti-NATO” kampanja zapravo usmerena prema trenutnom predsedniku Tadiću i smanjivanju njegovih šansi na predstojećim predsedničkim izborima, kao i ukupnom snižavanju rejtinga DS. Iako je nemoguće da Tadić javno stane u odbranu NATO, bitno je da i on lično, kao i sama Demokratska stranka (DS) zajedno sa ostalim pro-reformskim strankama Srbije, čvrsto stanu (a ne samo blagim izjavama) u odbranu interesa Srbije, jasno ih povezujući sa evropskim i evroatlantskim integracijama.

Zašto Integracija?

Za svaku državu, glavni put sveopšteg razvoja i očiglednog napretka uslova života običnih građana najčešće vodi kroz međunarodno povezivanje, i uključivanje u sve vidove saradnje. Ovo je naročito slučaj sa malom, osiromašenom, ratom i izolacijom opustošenom državom, kao što je Srbija. Sve prepreke na tom putu, a naročito one koje su po svojoj suštini antireformske, i koje su sve agresivnije nametane od strane dela vladajućeg establišmenta, direktno ugrožavaju osnovne interese svih ljudi koji žive u Srbiji. Samim tim, one su suštinski *antisrpske!* (Da upotrebimo argumente i retoriku suprotne strane.)

Sama geografska pozicija Srbije direktno je usmerava na dve glavne linije integracije: prema Evropskoj uniji i NATO. Interesi Srbije za pridruživanje EU mnogo su puta nabrajani, a svode se na bolji kvalitet života građana u svim njegovim aspektima i oblastima, počevši od kvaliteta vazduha, preko obrazovanja i zdravstvenog sistema, do pravosuđa i javnog saobraćaja. Pored ogromne materijalne i obrazovne koristi koja dolazi uz integracije, mora se istaći još jedna, često previđana prednost, koja, dugo-

ročno gledano, ima podjednako veliki značaj. **Što više budemo napredovali u usvajanju principa, procedura i standarda prihvaćenih u Evropi, kojoj geografski pripadamo, to ćemo manje zavisiti od „harizmatičnih vođa“ (samoproklamovanih „bogova“) i „očeva nacije“** koji su, ne samo devedesetih godina, ovoj zemlji nanosili ogromne štete nesagledivih posledica. Drugim rečima, što se više budemo približavali jednom uređenom i zdravom sistemu, to ćemo sve manje zavisiti od naprasitih odluka domaćih političara, koji su jasno pokazali, barem tokom ovih zadnjih sedam godina, da nemaju ni želju, ni sposobnost da se potrebnom brzinom modernizuju i napreduju (osim u cilju ostvarenja svojih ličnih interesa i koristi).

S druge strane, **integrisani politički i bezbednosni kišobran NATO, isključuje mogućnost da se ponovo nađemo izolovani od svetskih tokova**, bespomoćni, pod vlašću grupe beskrupuloznih, preambicioznih i državnoj funkciji nedoraslih psihopata u državnom vrhu, kakva je tokom poslednje decenije dvadesetog veka bezrazložno prouzrokovala stotine hiljada mrtvih, raseljenih, materijalno i psihički upropašenih ljudi, stanovnika nekadašnje SFRJ. Naravno, eventualne slične destruktivne aktivnosti sličnih pojedinaca ili grupa međunarodnog profila u budućnosti ne mogu biti potpuno isključene, ali se mogu sa priličnom sigurnošću odbaciti kao mogućnost. Ipak, činjenica da se najkrvaviji i najrazorniji rat koji je vođen na prostoru Evrope, u poslednjih šezdeset godina, odigrao upravo u bivšoj Jugoslaviji, jasno ukazuje na mesto gde je neophodno da se nauče lekcije, zaleče rane i doživi prava katarza.

„Partnerstvo za mir“ koje podrazumeva prave partnerske odnose sa svim zemljama članicama NATO, omogućiće da Srbija ravnopravno učestvuje u rešavanju bezbednosnih problema i izazova u sopstvenom dvorištu, kao i da doprinosi stabilnosti na celom Balkanu, i to ne samo kroz aktivno učešće u Evroatlantskom partnerskom Savetu. Srbija će time ponovo biti cenjena u prirodnom okruženju svojih najbližih suseda: Bugarske, Rumunije, Grčke i Italije, koje su sve istovremeno članice i NATO i EU. Upravo je Miloševićeva sumanuta, i po samoj svojoj suštini antisrpska politika, proizvela apsurdnu situaciju u kojoj je Alijansa saradivala sa albanskim paravojnim formacijama na Kosovu, radi disciplinovanja Srbije! **I umesto da se krivica zbog faktičke nezavisnosti Kosova i Metohije, usmeri na Miloševića i njegove koalicione partnere, zbog toga što su prouzrokovali NATO intervenciju, 1999. godine, anti-reformski deo današnje vlasti usmerava neobuzdani gnev ka međunarodnoj zajednici, od koje istovremeno očekuje bezrezervnu pomoć i saradnju!**

Istinski i najdublji interes Srbije je da ne bude objekat svetske politike, već da kroz pune partnerske odnose sa EU i NATO doprinosi globalnoj stabilnosti kroz učestvovanje u uspostavljanju zone stabilnosti, bezbednosti i napretka na Kosovu i Metohiji, kao i u celom regionu.

Verbalne manipulacije

Ko, na kraju, ima koristi od antireformske politike? Ko profitira iz beskorisne konfrontacije sa ostatkom sveta, iz zastoja u razvoju, nedostatka reda i neprestane manipulacije građanima Srbije? Kome odgovara izbegavanje i odbijanje izvršenja svih tranzicionih zadataka i pravnih obaveza (kao što je raspisivanje izbora u zakonom određenom roku) pod izgovorom da sve političke aktivnosti moraju biti potčinjene jednom, ključnom nacionalnom cilju, a to je: očuvanje Kosova i Metohije, kao dela Srbije?

Pre svega, tu je grupa potpuno nesposobnih političara, nezainteresovanih za stvarne promene, koji su postali strasni podržavaoci *status quo* i mumificiranja na centrima moći. Oni nemaju drugu profesiju a za politiku su dokazali da nisu sposobni. Jezgro te grupacije poslednjih sedam godina čini mala antireformska „sekta“, koja, pribegavajući instrumentima i metodama viđenim tokom devedesetih godina, a i ranije, koristeći kadrove stasale u tom nenormalnom vremenu, uspeva da manipuliše nedovoljno obaveštenim stanovništvom, pa čak i političkim snagama koje bi trebalo da budu sasvim drugačijeg, progresivnog opredeljenja. Oni su uspeli da stvore atmosferu u kojoj su manje važna ili potpuno nevažna pitanja izbila u prvi plan i, kradući svu pažnju i trošeći energiju, skrenula pažnju sa stvarnih životnih pitanja, problema i izazova. Setimo se Državne zajednice Srbije i Crne Gore, te neobjašnjive kvazidržavne tvorevine, koja je stvorena nakon što je SRJ, u stvarnosti, prestala da postoji. Setimo se upornog i tvrdokornog političkog „rata“ koji je bio u suprotnosti sa interesima Srbije, a koji je vođen protiv referenduma u Crnoj Gori i, što je još gore, protiv legalne i legitimne vlade manje republike. Ovaj „rat“ je vođen samo zato što nekolicina visoko pozicioniranih ljudi u Srbiji nije mogla da odvoji svoje privatne emocije od državnih interesa Srbije.

Nedavne javno iznete uvrede na račun Crne Gore potvrđuju da je većina od njih još uvek nesposobna da prihvati realnost crnogorske nezavisnosti.

Putem verbalne manipulacije, ovi krugovi vešto prikrivaju svoju inertnost i nesposobnost da se bave pitanjima od stvarne životne važnosti koji zahtevaju neumorno, strpljivo i postepeno prevazilaženje izazova tranzicije. Istovremeno, oni zavode običan narod sa lako svarljivim i populističkim porukama i pričama, uvek usmerenim protiv nekoga ili nečega, stvarajući neprijatelje tamo gde ih nema, što je suštinski suprotstavljeno dugoročnim interesima tog istog naroda. Ovaj nereformski političarski „klan“ prati i podržava ista takva struktura u medijima. Kao što se sećamo, upravo su najbeskrupulozniji predstavnici obe ove profesije (političke i medijske) bili glavni protagonisti odgovorni za psihološki rat koji je doprineo „etničkoj mobilizaciji“ i uspešno pripremio podlogu za pravi rat u bivšoj SFRJ. Upravo stoga što delovanje i ponašanje državnika i medija oblikuju većinsko političko opredeljenje ljudi, te dve istaknute profesije nose najveću odgovornost za stanje i dobrobit svakog društva, a posebno onog u procesu zakasnele tranzicije.

Direktno, sa prethodno pomenute dve, povezana je i grupa aktivnih destruktivaca u institucijama, koja se pojavila u periodu Miloševićeve nacionalsocijalističke ere. **Odsustvo lustracije, odsustvo sudskih procesa i pravednih kazni za mnogobrojne zločine i prekršaje, odsustvo javnih moralnih osuda i otklona od prethodnog perioda, odsustvo zdravih kriterijuma zasnovanih na znanju i zaslugama pri selekcijama i napredovanju u karijeri u državnim institucijama poslednjih godina, jednom rečju, odsustvo iskrene namere da se radikalno raskine sa prošlošću, omogućili su ogromnom broju ljudi u važnim sferama establišmenta da, ne samo politički prežive, već i da prevladaju i napreduju.** Na ovaj način, retrogradne snage nameću reformistima prethodno razvijenu političku i institucionalnu kulturu kao ustanovljen i prihvatljiv model, efektivno nadvladavajući i gušeći reformiste i njihove reformski orijentisane napore.

Sledeću grupu koja Srbiju odvlači od istinskih reformi i tranzicije, a koja se nadograđuje na prethodnu, i izvlači korist iz svega što je prethodno pomenuto, čine finansijski moćni privatnici i kompanije u državnom vlasništvu. Ubedljiva većina najbogatijeg sloja današnjeg srpskog društva stekla je svoj status i kapital kroz profitiranje u, za njih pogodnim, ali potpuno neregularnim uslovima državnog raspadanja i opšteg meteža devedesetih. Taj šarenoliki sloj okuplja različite tipove ličnosti, od čistih kriminalaca do snalažljivih i lukavih oportunističkih „familiji“ Milošević - Marković i državno partijskim strukturama. Načini sticanja bogatstva takođe su bili različiti: od kriminalne otimačine i raspodele budžetskog novca bivše SFRJ, do raznih oblika državnog i paradržavnog reketiranja, uključujući i izazivanje, podstrekivanje i profitiranje od hiperinflacije i uvođenje unutrašnjih ekonomskih sankcija. Iako je teško poverovati da li bi pripadnici ove privilegovane klase prethodnog sistema, koja je navikla na povlašćen položaj, ikada mogli da budu iskreni promotori reformi i uvođenja evropskog reda u ekonomiju, ne treba ih ni sve automatski uračunati u antireformski blok. Zabrinuti za očuvanje i uvećanje svojih bogatstava oni materijalno pomažu sve političke aktere na sceni, uključujući i one reformske. Šta više, međunarodno umrežavanje Srbije, nekima od njih može doneti i korist.

Mnogo veću zabrinutost i pretnju predstavljaju državne kompanije sa partijskim upravama, koje su izvor i stecište davno prevaziđene, netransparentne uprave i korupcije. Njihove upravne (u stvarnosti, vladajuće) strukture, mešavina državnih i partijskih rukovodilaca, iz inertnosti i višestrukih interesa oštro se suprotstavljaju preko potrebnoj korenitoj reformi vlasničke strukture. U interesu je građana Srbije da ta preduzeća prestanu da budu autonomne monopolističke strukture, i da počnu da se ponašaju u skladu sa principima zdravog finansijskog upravljanja pružajući kvalitetne usluge (bilo da je u pitanju gas, struja, benzin, telefon, itd.). Imajući u vidu nizak nivo naše političke, partijske i upravljačke kulture, naspram ogromnih apetita za korupcijom, bilo bi pametno i poželjno da većina tih javnih preduzeća što pre pređe u ruke čistog inostranog kapitala, sa vrhunskim upravljačkim kapacitetom i međunarodnom poslovnom kulturom.

Šta dalje?

Srbiji je neophodno hitno reorganizovanje i redefinisavanje njenih reformskih snaga. Logika nalaže da to mora da započne i sprovede najveća partija reformskog bloka, naravno, ukoliko ona želi da i u praksi bude

onoliko reformska koliko je na rečima i u svojoj kampanji. Ovo je moguće sprovesti samo uz maksimalno konstruktivan pristup svih ostalih reformskih snaga.

Dužnost je Predsednika Tadića i DS da, prevazilazeći sve moguće dosadašnje podele, lične animozitete, taštinu i partijske rivalitete, bez oklevanja, straha i kalkulacija, odlučno otpočnu sa formiranjem nove, istinski reformske koalicije / saveza. Ovo bi „sateralo u ćošak“ prevrtljive i opstruktivne snage u vladajućoj koaliciji, primoravajući ih da se javno izjasne i odaberu stranu. Iako procentualno slabije, veštim manipulacijama i blefovima uspešno igrajući na slabosti i strah ostalih, ove regresivne snage uspevaju da drže glavnu reč o vladinim odlukama i politici, vukući Srbiju dalje ka dnu. Reformski orijentisane partije moraju da odustanu od svog dosadašnjeg stidljivog, bledog i pomirljivog stava. Samo ako reformska opcija uspe da oformi odlučan i jedinstven front, istinski savez u pravcu daljih reformi, nestaće strah od pobede retrogradnih snaga, a dvolični „igrači“ konačno će morati da pokažu svoje pravo lice i namere. Jednom kada budu isterani na „čistac“, moraće da se odluče za jednu od dveju strana. Kako god da se opredele, to će biti dobro za Srbiju.

Veliki deo građana koji su se 2000. godine nedvosmisleno izjasnili za reforme i punu saradnju sa svetom, sve više zapada u apatiju i političku apstinenciju; neki od njih se, s druge strane, iz totalnog razočarenja i inata odlučuju da glasaju za ekstremne i populističke opcije. Manjak reformi, a time i manjak evropskih integracija, praćen nezrelim političkim ponašanjem i nejasnim medijskim porukama, čine ljude razočaranim, nezadovoljnim i nezainteresovanim. To je, u ovoj fazi tranzicije, krajnje nepoželjno i čak potencijalno opasno.

Pored toga, **potrebno je da se najzad ustavno i zakonski potvrdi da su regionalna saradnja, evropske i evroatlantske integracije ne samo naš glavni interes, nego i jedina mogućnost za dalji, održivi i dugoročni razvoj i napredak naše zemlje.**

Reformski orijentisane partije moraju da pokrenu stvarnu, na konkretna pitanja orijentisanu i informisanu debatu o evropskim integracijama, bezbednosnim integracijama i pristupanju NATO, kao i svim drugim važnim pitanjima o kojima građani Srbije moraju da se informišu i obrazuju, kako bi sigurnije zaključivali i donosili odluke koje će doprineti njihovoj budućnosti.